

Datum: Rijeka, 27. srpnja 2023.

Kolegij: Psihološka medicina

Voditelj: doc. dr. sc. Aleksandra Stevanović, prof.-psih.

e-mail voditelja: aleksandras@uniri.hr

Katedra: Katedra za temeljne medicinske znanosti

Studij: Prijediplomski sveučilišni studiji - Primaljstvo redovni

Godina studija: 1

Akadska godina: 2023./2024.

IZVEDBENI NASTAVNI PLAN

Podaci o kolegiju (kratak opis kolegija, opće upute, gdje se i u kojem obliku organizira nastava, potreban pribor, upute o pohađanju i pripremi za nastavu, obveze studenata i sl.):

Kolegij Psihološka medicina je obvezni kolegij na 1. (prvoj) godini redovnog Prijediplomskog sveučilišnog studija Primaljstvo i sastoji se od **15 sati predavanja (1 ECTS)**. Kolegij se izvodi u prostorijama Fakulteta zdravstvenih studija i KBC Rijeka.

CILJEVI I OČEKIVANI ISHODI PREDMETA:

Cilj kolegija je upoznati studenta s mogućnostima primjene psihologijskih znanja i vještina u ginekologiji i opstetriciji. Očekuje se da će studenti nakon upoznavanja i savladavanja ovog kolegija biti sposobni interpretirati temeljne pojmove iz područja psihološke medicine. Student će moći objasniti i interpretirati pojmove koji se odnose na strukturu ličnosti, razjasniti značenje pojma bolest/stanje i zdravlje, pojam bolesnik i emocionalni odgovor na bolest/stanje. Ukazati na važnost osobne povijesti pacijentica tijekom faza psihoseksualnog razvoja – razlikovati patološke inačice razvoja i njihove uzroke. Biti će informiran o mentalnim mehanizmima kojima se ličnost koristi u suočavanju s frustrirajućim situacijama te biti u stanju specificirati normalne od patoloških mehanizama. Moći će prepoznati i usporediti odgovore različitih struktura osobnosti kod pojave specifičnih stanja (trudnoće) i patoloških stanja vezanih uz ginekologiju i opstetriciju. Upoznati se s osnovama utjecaja stresa, traume, psiho-neuro-imunomodulacija itd. Prepoznati osnovne emocionalne reakcije pacijentica u specifičnim situacijama tijekom trudnoće te pratiti tijek i ishod prilagodbe na istu. Ukazati na važnost strukture osobnosti zdravstvenog djelatnika u interakciji s pacijenticama kao i u interakciji s članovima tima. Povezati i sučeliti transferne nasuprot kontratransfernim odgovorima. Integrirati članove obitelji, socijalnu i radnu zajednicu u proces skrbi za pacijentice uz poticanje emocionalnih abreakcija i podršku. Naglasiti važnost integrativnog pristupa: psihološki pristup i promišljanje u svim segmentima medicine naglašavajući jedinstvo bio-psiho-socijalnog aspekta pacijentica.

RAZVIJANJE OPĆIH KOMPETENCIJA (ZNANJA I VJEŠTINA)

Savladavanjem sadržaja predmeta student će usvojiti znanja potrebna za prepoznavanje utjecaja psihičkih stanja na zdravlje i prepoznavanje psihičkih reakcija tijekom bolesti ili posebnih stanja koja mogu djelovati stresogeno (kao npr. trudnoća, porod, babinje i sl.), kao i pružanje

psihološke pomoći i podrške pacijentici i njezinoj obitelji. Savladavanjem sadržaja kolegija student će biti sposoban:

- vrednovati suvremeni, cjeloviti, biosociopsihološki pristup zdravlju i bolesti
- argumentirati strukturu ličnosti s obzirom na obilježja psihoseksualnog razvoja
- objasniti utjecaj psihosocijalnih činitelja na zdravlje i bolest
- planirati psihološku pripremu bolesnice za medicinske postupke
- prepoznati psihičke reakcije na tjelesne bolesti
- interpretirati psihičke reakcije na bolest u svjetlu strukture ličnosti pojedinca
- procijeniti međuigru transfernih i kontratransfernih reakcija
- naglasiti važnost timske suradnje i kako je poboljšati
- primijeniti psihološka znanja i vještine u očuvanju zdravlja, dijagnostici, liječenju i rehabilitaciji

RAZVIJANJE SPECIFIČNIH KOMPETENCIJA (ZNAANJA I VJEŠTINA)

Savladavanjem predviđenog gradiva student će biti u stanju shvatiti ulogu i važnost psihološkog pristupa u zdravstvu s ciljem unapređenja suradnje pacijentica i zdravstvenog osoblja kako bi se poboljšalo zdravlje pacijentica i smanjili troškovi u zdravstvu.

OKVIRNI SADRŽAJ KOLEGIJA:

Definicija psihološke medicine, mogućnosti primjene psiholoških znanja i vještina u očuvanju zdravlja, dijagnostici, liječenju bolesti i rehabilitaciji; uloga psihološke medicine u povećanju učinkovitosti zdravstvene prakse i uštedama zdravstvenih sredstava, suvremeni cjeloviti biosociopsihološki pristup u zdravstvu, oblici zdravstvenog ponašanja i zdravstvenog savjetovanja, utjecaj psihičkih stanja na nastanak tjelesnih bolesti, psihološki stres i bolesti, osnovni pojmovi psihoneuroimunologije, načini suzbijanja učinaka stresa na zdravlje. Razvoj ličnosti (od intrauterinog razvoja do kraja adolescencije), razvoj obrambenog sustava. Mentalni mehanizmi i zakonitosti funkcioniranja istih. Odnos psihološkog i tjelesnog i obrnuto (somatoformni i psihosomatski poremećaji). Bolesnik i bolest, odnos bolesnika prema bolesti, psihičke reakcije na tjelesne bolesti, problemi psihološke prilagodbe na boravak u bolnici, načini ublažavanja straha i tjeskobe tijekom bolesti, psihološke reakcije na teške ozljede, psihološki problemi invalida i načini prilagodbe na invaliditet, psihološki mehanizmi boli, psihološki činioci koji djeluju na bol, psihološke metode terapije boli, psihološki problemi umirućih bolesnika... Odnos bolesnika i zdravstvenih djelatnika i obrnuto, oblici komunikacije. Intervju s bolesnikom. Oblici psihološke pomoći. Tim zdravstvenih djelatnika.

IZVOĐENJE NASTAVE:

Nastava se izvodi u obliku predavanja interaktivnog tipa. Za akademsku godinu 2023/2024 predviđena su pet bloka predavanja te će nakon svakog provjeravana aktivnost na nastavi kroz kviz pitanja. Po završetku svih predavanja održat će se pismeni završni ispit. Izvršavanjem svih nastavnih aktivnosti te pristupanjem završnom ispitu student stječe 1 ECTS bod.

Popis obvezne ispitne literature:

Gregurek R. Psihološka medicina. Zagreb: Medicinska naklada, 1999.
Pernar M, Frančisković T. Psihološki razvoj čovjeka. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, 2008.

Popis dopunske literature:

Moro Lj, Frančisković T. Psihijatrija – udžbenik za više zdravstvene studije. Rijeka: Glosa; 2004. (Poglavlja 2. i 6.)

Nastavni plan:

Popis predavanja (s naslovima i pojašnjenjem):

P1: Uvod u psihološku medicinu

Ciljevi: Povijesne napomene. Pojam psihološke medicine. Razumijevanje važnosti psihološke medicine unutar medicinske struke. Interdisciplinarni pristup.

Ishodi učenja: Student će moći imenovati važnije povijesne činjenice vezane za psihološku medicinu: kada se javlja ideja i pojam psihološka medicina; tko su idejni tvorc, teoretičari i istraživači na tom polju. Student će moći objasniti važnost psihološke medicine u okviru suvremene medicinske struke u odnosu na somatsku medicinu kao i u odnosu na psihologiju i zdravstvenu psihologiju.

P2: Struktura ličnosti

Ciljevi: Razmotriti pojam ličnosti kao i strukture psihičkog aparata. Izložiti osnovne teorije ličnosti. Razumjeti pojmove: svjesno – predsvjesno – nesvjesno i topografsku teoriju prema Freudu. Razumjeti pojmove ono – ja – nad-ja i strukturnu teoriju ličnosti prema Freudu. Razmotriti poveznicu između pojedinih teorija. Istaknuti poveznicu između psihološke i biološke komponente.

Ishodi učenja: Student će definirati pojam ličnosti i sastavnica ličnosti. Razumijet će važnost strukture ličnosti bolesnika i liječnika/medicinske sestre. Student će biti u stanju objasniti i interpretirati pojmove ono, ja, nad-ja te svjesno, nesvjesno, predsvjesno i argumentirati njihov utjecaj na ponašanje pojedinca (bilo bolesnika bilo zdravstvenog djelatnika).

P3: Razvoj ličnosti I (do latencije)

Ciljevi: Razmotriti utjecaj razvojnih čimbenika na formiranje ličnosti od intrauterinog razvoja preko porođajne „traume“ te tijekom ranog razvoja do latencije.

Ishodi učenja: Student će moći opisati razvojne faze ličnosti od rođenja do sedme godine života, specificirati pojedine faze (oralna, analna, falo-genitalna) te okolinske čimbenike koji su važni za formiranje svijeta unutrašnjih objekata (dijadni odnos s majkom, triangulacija u Edipskoj fazi...). Student će biti u stanju interpretirati i analizirati ponašanje bolesnika s razvojnom poveznicom.

P4: Razvoj ličnosti II (od latencije do adolescencije)

Ciljevi: Razmotriti utjecaj razvojnih čimbenika na formiranje ličnosti od latencije preko adolescencije do zrelog doba. Prepoznati specifičnosti razdoblja latencije u odnosu na prethodno razdoblje i u odnosu na adolescenciju. Objasniti specifičnosti faze adolescencije na putu ka zrelosti.

Ishodi učenja: Student će moći opisati razvojne faze ličnosti u razdoblju od sedme godine do 18. godine života, odnosno tijekom faze latencije i faze adolescencije kao i bitne pojmove koji se odnose na bazične zadatke mlade osobe tijekom faze adolescencije kao što je separacija i formiranje identiteta. Pojam postadolescencije. Moći će specificirati okolinske čimbenike koji su važni za formiranje svijeta unutrašnjih objekata tijekom ovih faza. Student će biti u stanju interpretirati i analizirati ponašanje bolesnika s razvojnom poveznicom.

P5: Teorije objektnih odnosa

Ciljevi: Osim psihoseksualnog razvoja prema Freudu student će biti informiran i o drugim teoretičarima iz područja psihodinamike (M. Mahler, M. Klein, R. Spitz itd.) kao i njihovim teorijama i načinu tumačenja i razumijevanja ponašanja pojedinca.

Ishodi učenja: Student će razumjeti i interpretirati pojmove kao faza bez objekta, faza djelomičnog objekta, faza cjelovitog objekta. Moći će specificirati okolinske čimbenike koji su važni za formiranje ličnosti tijekom razvoja obzirom na teoriju objektnih odnosa. Student će kroz ponašanje bolesnika biti u stanju interpretirati i analizirati njegovo emocionalno stanje i rane odnose odnosno potencijalna traumatska iskustva.

P6: Mehanizmi obrane

Ciljevi: Upoznati studenta s definicijom, razvojem i značenjem psihičkih obrana za ličnost i njezino funkcioniranje.

Ishodi učenja: Student će biti informiran o pojmu obrana. Student će moći prepoznati i razlikovati nezrele, neurotske i zrele obrambene mehanizme uz njihovo značenje za ličnost i intrapsihičku ravnotežu.

P7: Mentalni mehanizmi I

Ciljevi: Upoznati studenta s definicijom mentalnih mehanizama, značenjem istih za ličnost i njezino funkcioniranje. Definirati pojam psihičkog konflikta u okviru dinamike ličnosti i značenje psihičkog konflikta za pojavu anksioznosti. Definirati pojam anksioznosti i značaj anksioznosti za funkciju i disfunkciju ličnosti.

Ishodi učenja: Student će moći definirati pojam mentalnih mehanizama i njihovo mjesto u okviru dinamične strukture ličnosti. Biti će u stanju prepoznati i argumentirati tjeskobu (anksioznost) kao i komponente anksioznosti (aferentni dio, eferentni dio) te oblike anksioznosti (normalna anksioznost, patološka anksioznost) te razlikovati anksioznost u odnosu na realni strah. Student će prema ponašanju bolesnika moći prepoznati i argumentirati realan strah od bolesti odnosno postojanje psihogene nadgradnje zbog podliježeće anksioznosti unutar ličnosti.

P8: Mentalni mehanizmi II

Ciljevi: Upoznati studenta s drugim mentalnim mehanizmima. Definirati pojam agresije i značaj agresije za funkciju ličnosti. Definirati oblike agresije. Pojam frustracija-stres-trauma.

Ishodi učenja: Usvajanjem sadržaja ove nastavne jedinice student će moći definirati pojam agresije te razumjeti porijeklo i izvor agresivnog ponašanja kao i njeno mjesto u okviru dinamične strukture ličnosti. Student će biti u stanju prepoznati agresivno ponašanje bolesnika koje je odgovor na frustraciju (kao npr. bolest) te razumjeti bolesnikovo ponašanje i vlastiti emocionalni odgovor u kontaktu s takvim bolesnikom.

P9: Bolesnik i bolest

Ciljevi: Definirati pojam bolesnik i značenje bolesti za pojedinca. Utjecaj bolesti na sliku vlastitog tijela i vlastitu sliku o sebi. Specificirati emocionalne reakcije na akutnu bolest u odnosu na kroničnu bolest. Obraditi reakciju na urođenu i stečenu invalidnost. Ukazati na potencijalne emocionalne reakcije na bolest (normalne i patološke) te faze prilagodbe na bolest. Terminalna bolest i terminalni bolesnik. Komunikacija s obitelji oboljelog. Posebna pažnja biti će posvećena reakcijama žena na trudnoću, porod, babinje; psihološke reakcije na gubitak djeteta kao što je gubitak nerođenog djeteta (pobačaj – arteficijski i spontani), mrtvorođeno dijete, gubitak djeteta nakon poroda itd. te uloga supruga tj. oca kao i ostalih članova obitelji i okoline.

Ishodi učenja: Usvajanjem materije ove nastavne jedinice student će biti senzibiliziran za emocionalno stanje oboljelog te će biti u stanju prepoznati emocionalne reakcije na tjelesna stanja i bolest. Student će moći prepoznati i vlastiti emocionalni odgovor na emocije bolesnika kao i na specifična stanja (npr. mutilacije, neizlječive bolesti, smrt...).

P10: Roditeljstvo

Ciljevi: Upoznati studenta sa specifičnostima emocionalnih reakcija roditelja. Osvrnuti se na karakteristike ličnosti roditelja i interakcije unutar relacije roditeljskog para.

Ishodi učenja: Student će usvajanjem ove materije moći opisati emocionalne reakcije kod roditelja te razumjeti osobitosti istih ovisno o njihovoj emocionalnoj zrelosti.

P11: Prijenos ili transfer

Ciljevi: Definirati pojam transfera ili prijenosa. Razlikovati pozitivan i negativan transfer i dinamiku transfera. Objasniti način formiranja transfera te specificirati čimbenike koji utječu na formiranje transfera.

Ishodi učenja: Student će biti u stanju prepoznati transfer bolesnika i analizirati ga, uz pomoć. Student će moći samostalno voditi razgovor s bolesnikom koristeći model aktivnog slušanja, samostalno prepoznati ili posumnjati u postojanje transfernih potreba.

P12: Protuprijenos

Ciljevi: Definirati pojam kontratransfera ili protuprijenosa. Razlikovati pozitivan i negativan kontratransfer i dinamiku te naročito osobni protuprijenos (okrenut prema unutra) ili opći protuprijenos (okrenut prema van). Objasniti način formiranja kontratransfera te specificirati načine kako kontrolirati vlastiti kontratransfer.

Ishodi učenja: Student će biti senzibiliziran za postojanje vlastitih emocionalnih reakcija u kontaktu s bolesnikom te će steći znanja kako ih prepoznati. Student će moći argumentirati osobni u odnosu na opći kontratransfer.

P13: Psihodinamika psihosomatskih poremećaja

Ciljevi: Definirati pojam psihosomatske bolesti. Informirati i ukazati na specifičnosti emocionalnih reakcija oboljelih od psihosomatskog poremećaja. Napraviti distinkciju između somatskih simptoma, somatizacija i psihosomatskog poremećaja. Ličnost psihosomatskog bolesnika. Aleksitimija. Naglasiti psihosomatske poremećaje koji su vezani za žene u fertilnoj dobi, djevojaštvu kao i menopauzi i perimenopauzi.

Ishodi učenja: Po usvajanju ove nastavne jedinice student će biti informiran o pojmu psihosomatske bolesti. Student će moći objasniti i interpretirati specifičnosti emocionalnih odgovora kod bolesnika s psihosomatskim poremećajem kao i specifičan odnos tijekom procesa liječenja i rehabilitacije. Student će biti u stanju prepoznati psihogenezu pojedinih stanja u ginekologiji.

P14: Psihološka pomoć u izvanrednim situacijama

Ciljevi: Definirati pojam izvanredna situacija: elementarne nepogode, masovne nesreće, rat... Ukazati na specifičnosti reakcija ljudi u izvanrednim situacijama. Psihološka pomoć u izvanrednim situacijama.

Ishodi učenja: Student će biti informiran o emocionalnim reakcijama i ponašanju ljudi u izvanrednim situacijama. Moći će razlikovati rane od odgođenih reakcija te provesti osnovni debriefing neposredno nakon nesreće. Student će biti upućen u bazičnu organizaciju službe za mentalno zdravlje u izvanrednim situacijama.

P15: Psihoterapija

Ciljevi: Upoznati studenta s pojmom psihoterapija i specifičnostima liječenja psihoterapijom. Upoznati sa značenjem pojma i dometom suradne i konzultativne psihijatrije.

Ishodi učenja: Student će biti informiran o oblicima psihoterapije i osnovnim principima djelovanja, odnosno lječidbenom učinku. Student će moći prepoznati potrebu bolesnika za psihoterapijom.

Pristup učenju i poučavanju u predmetu: Obzirom na gore navedene ciljeve kolegija za studenta je važno aktivno sudjelovanje i poticanje na promišljanje o psihološkoj komponenti bolesnika i bolesti kao i dimenziji psihološke medicine u okviru medicinske struke. U okviru nastave student će biti potican i na pobuđivanje vlastitog emocionalnog iskustva kako bi lakše shvatio bolesnika i važnost psihološkog u bolesti.

Popis seminara s pojašnjenjem:

Unesite tražene podatke

Popis vježbi s pojašnjenjem:

Unesite tražene podatke

Obveze studenata:

Studenti su obavezni redovito pohađati nastave i aktivno participirati na predavanjima. Dozvoljeno je izostati s 30% sati nastave.

Ispit (način polaganja ispita, opis pisanog/usmenog/praktičnog dijela ispita, način bodovanja, kriterij ocjenjivanja):

ECTS bodovni sustav ocjenjivanja:

Ocjenjivanje studenata provodi se prema važećem Pravilniku o studijima Sveučilišta u Rijeci te u skladu s pravnim aktima Fakulteta zdravstvenih studija.

Ocjenske bodove student stječe tijekom nastave (50%) i na pismenom ispitu (50%) i to na sljedeći način:

- Aktivnost na nastavi – provjera znanja stečenog na predavanjima kroz kviz pitanja nakon bloka predavanja do 50 ocjenskih bodova (5 kvizova, maksimalna broj bodova za svaki 10, ukupno maksimalno 50) na vježbi 1 (25 ocjenskih bodova)
- Pismeni ispit - Pismeni ispit se sastoji od pitanja s višestrukim izborom, nadopunjavanjem i esejskim pitanjima. Ispitni prag na završnom ispitu je 50% uspješno riješenog ispita. Ocjenski bodovi se dodjeljuju u odnosu na postotak, od 25 bodova za 50% do 50 bodova za 100% uspješnosti.
Pismenoj provjeri znanja mogu pritupiti oni studenti koji su kroz aktivnost na nastavi stekli minimalno 25 bodova.

Konačna ocjena je postotak usvojenog znanja, vještina i kompetencija kroz nastavu i završni ispit odnosno donosi se na temelju zbroja svih ocjenskih bodova ECTS sustava prema kriteriju:

A = 90 - 100% ocjenskih bodova

B = 75 - 89,9%

C = 60 - 74,9%

D = 50 - 59,9%

F = 0 - 49,9%

Ocjene u ECTS sustavu prevode se u brojčani sustav na sljedeći način:

A = izvrstan (5)

B = vrlo dobar (4)

C = dobar (3)

D = dovoljan (2)

F = nedovoljan (1)

Mogućnost izvođenja nastave na stranom jeziku:

Postoji mogućnost izvođenja nastave na engleskom jeziku.

Ostale napomene (vezane uz kolegij) važne za studente:

Studenti koji želi proširiti znanje iz predmetnog kolegija mogu zatražiti dodatnu literaturu ili koristiti informacije dostupne na internetu i drugim izvorima. U slučaju nejasnoća ili problema u savladavanju predmeta ili neke od nastavnih jedinica student može zatražiti konzultacije.

SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (za akademsku 2023./2024. godinu)

Raspored nastave

Datum	Predavanja (vrijeme i mjesto)	Seminari (vrijeme i mjesto)	Vježbe (vrijeme i mjesto)	Nastavnik
9.11.2023.	P1, P2, P3 11,00 - 14,00 Z2			Doc. dr. sc. Aleksandra Stevanović
16. 11. 2023.	P4, P5, P6 10,00 - 13,00 Z6			Doc. dr. sc. Aleksandra Stevanović
24. 11. 2023.	P7, P8, P9 8,15 - 11,00 Predavaonica Klinike za infektologiju			Doc. dr. sc. Aleksandra Stevanović
28. 11. 2023.	P10, P11, P12 11,00-14,00 Predavaonica Klinike za ORL			Doc. dr. sc. Aleksandra Stevanović

30. 11. 2023.	P13, P14, P15 11,00-14,00 Predavaonica Klinike za infektologiju			Doc. dr. sc. Aleksandra Stevanović
---------------	---	--	--	---------------------------------------

Popis predavanja, seminara i vježbi:

P	PREDAVANJA (tema predavanja)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
1	Uvod u psihološku medicinu	1	Z2
2	Struktura ličnosti	1	Z2
3	Razvoj ličnosti I i II	1	Z2
4	Od latencije do zrele dobi	1	Z6
5	Teorije objektnih odnosa	1	Z6
6	Mehanizmi obrane	1	Z6
7	Mentalni mehanizmi I	1	KBC Rijeka Klinika za infektologiju Predavonica prizemlje
8	Mentalni mehanizmi II	1	KBC Rijeka Klinika za infektologiju Predavonica prizemlje
9	Bolesnik i bolest	1	KBC Rijeka Klinika za infektologiju Predavonica prizemlje
10	Roditeljstvo	1	KBC Rijeka Klinika za ORL Predavaonica
11	Prijenos	1	KBC Rijeka Klinika za ORL Predavaonica
12	Protuprijenos	1	KBC Rijeka Klinika za ORL Predavaonica
13	Psihodinamika psihosomatskih poremećaja	1	KBC Rijeka Klinika za infektologiju Predavonica prizemlje
14	Psihološka pomoć u izvanrednim situacijama	1	KBC Rijeka Klinika za infektologiju Predavonica prizemlje

15	Psihoterapija	1	KBC Rijeka Klinika za infektologiju Predavonica prizemlje
Ukupan broj sati predavanja		15	

S	SEMINARI (tema seminara)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
Ukupan broj sati seminara			

V	VJEŽBE (tema vježbe)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
Ukupan broj sati vježbi			

	ISPITNI TERMINI (završni ispit)
1.	18. 12. 2023.
2.	9. 2. 2024.
3.	23. 2. 2024.
4.	17. 6. 2024.